

Comunitat de territoris transfronterers: Sextània

La crisi sanitària actual ens obliga a inventar (en el sentit de fabricar mentalment) nous projectes territorials per poder desenvolupar nous projectes econòmics i socials. En aquest sentit hem inventat una comunitat de territoris transfronterers compost de sis territoris: 1- Andorra (468 km², 76.177 habitants) i els cinc territoris que tenen una frontera amb Andorra.

A França s'ha escollit el concepte territorial anomenat *Pays*, inventat per la llei Pasqua (LOADT) del 4 de febrer de 1995. Però és la llei Voynet "d'orientation pour l'aménagement et le développement durable du territoire" del 25 de juny de 1999, i la "Loi urbanisme et habitat" (titre V de la loi du 2 juillet 2003: Urbanisme et Habitat" que estructura jurídicament el concepte de *Pays*, que tenen autonomia per subscriure contractes i per elaborar projectes. S'han escollit dos dels catorze *Pays* que tenen els Pirineus.

2- Pays de Foix Haute Ariège. Té com a capital Foix, una superfície de 1.818 km² i 43.332 habitants.

3- Pays Terres Romanes en Pays Catalan. Té com a capital Prades, una superfície de 1.823 km² i 50.082 habitants.

Abans de l'existència del Lycée Comte de Foix, els andorrans i andorranes anaven al Lycée de Foix i sobretot al Lycée de Prada.

A Catalunya s'ha escollit el concepte territorial de *comarca*; les tres comarques catalanes que tenen frontera amb Andorra són:

4- L'Alt Urgell, que té com a capital la Seu d'Urgell, una superfície de 1.447,5 km² i 20.127 habitants.

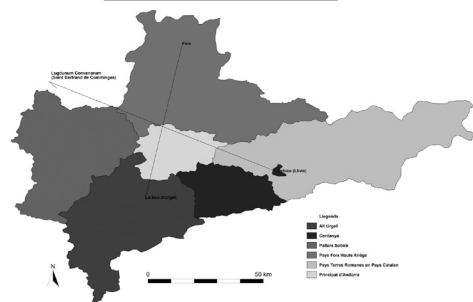
5- La Cerdanya, que té com a capital Puigcerdà, una superfície de 546,7 km² i 18.1952 habitants.

6- El Pallars Sobirà, que té com a capital Sort, una superfície de 1.577,9 km² i 6.932 habitants.

Antoni Ubach i Mortés, exconseller del Govern d'Andorra d'Educació i Cultura, de Treball i Benestar Social (1982-1984)

Comunitat de territoris transfronterers: Sextània

Aquesta comunitat de territoris transfronterers té una superfície de 7.481,1 km² i una població de 214.892 habitants.

Té homogeneïtat geogràfica, es troba tota al massís del Pirineu i es poden considerar el Pallars Sobirà i el Cousserans com el centre del massís.

Té homogeneïtat històrica, des dels caçadors-recol·lectors, l'antropització i la revolució neolítica, l'edat dels metalls, els ibers del Pirineu, els romans, els visigots, els musulmans, els carolingis, els comtes; el tractat dels Pirineus del 1659 i el tractat de Basilea (1795) reparteix els territoris entre França i Espanya, i deixa Andorra amb els seus Cosenyors entre les dos grans nacions.

Té homogeneïtat social, com és per moviments migratoris importants cap a les grans metròpolis veïnes (per a Andorra, només fins als anys 1950).

Té homogeneïtat econòmica; ha passat d'una economia pastoral a una societat de serveis turístics i de comerç fronterer. Una menció especial al nivell de la producció d'energia hidroelèctrica.

Hauriem de trobar un nom a aquesta comunitat, per donar-li una identitat. He trobat el nom de *Sextània*, una analogia (nous mots són creats prenent per model determinats grups de mot) a *Septimània*, nom visigòtic donat a la comunitat dels territoris de set ciutats episcopals de la regió de Narbona.

Desitjaria que aquest nom de *Sextània* fos propietat de la comunitat i que fos gestionat per ella en forma de Commons.

Com hauria de funcionar aquesta comunitat? Sense estructures pròpies, el president de *Sextània*, elegit per un any, seria rotatori entre els sis territoris. El Govern seria compost per sis membres, cada territori hi nomenaria un representant, amb un mandat màxim de cinc anys. L'únic funcionari del Govern seria el secretari del Govern, nomenat cada tres anys per a un sol mandat.

Quina seria la missió de la comunitat *Sextània*? Fomentar les relacions entre les persones, les empreses, les institucions públiques i privades dels sis territoris, per mitjà de projectes que haurien d'implicar almenys dos territoris, però empènyer projectes amb el màxim de territoris possibles.

El camí d'aquests projectes transfronterers ja està obert amb els dos projectes cerdans: l'hospital de Puigcerdà i l'escorxador d'Ur.

Els sectors que s'haurien de prioritzar són aquells on els sis territoris tenen coses en comú, és a dir, els punts forts de l'economia de muntanya d'avui o d'ahir,

En aquest món global hem de buscar on podem tenir models. N'he trobat dos: Suïssa i la prefectura d'Hokkaido, al Japó. Com que Suïssa és més coneguda, intentaré d'explicar el model de l'illa d'Hokkaido. La superfície és 11 vegades la de *Sextània* (83.456,64 km²) i la població 25 vegades la de *Sextània* (més de 5 milions d'habitants), però fins al segle XIX la població era de 50.000 habitants.

És molt curiós la semblança de la història d'Hokkaido i de *Sextània*, el període prehistòric (anomenat al Japó període Jomon) és molt similar al nostre, amb una població autòctona (els Aïnous) que té una història similar a la nostra fins a l'edat mitjana. Però els nous punts més interessants per als projectes de *Sextània* són:

- El Japó té segurament amb França la millor gastronomia del món, i el 70% dels productes de la gastronomia japonesa venen d'Hokkaido (terra i mar).
- La Universitat d'Hokkaido, universitat nacional del Japó, fou fundada el 1876 amb el Col·legi d'Agricultura de Sapporo. Aquest col·legi és ara la Universitat d'Agricultura i de Medicina Veterinària d'Obihiro i és una de les 29 facultats de la Universitat d'Hokkaido.
- Hokkaido té el 25% de les terres cultivades del Japó i les activitats principals de l'illa són l'agricultura, la pesca i el turisme.

Em limitaré a proposar per a Sextània projectes en el camp de:

- 1- la salut
- 2- l'agricultura, ramaderia i silvicultura
- 3- l'energia neta

1. La salut

Andorra i el País de Foix Haute Ariège ja han començat les negociacions per coordinar els hospitals de Foix i Andorra; hi afegiria l'hospital transfronterer de Puigcerdà i el Sant Hospital de la Seu d'Urgell, i si existeix, l'hospital de Prada. Posaria aquest consorci sota la tutela del CHU de Tolosa i de l'hospital Clínic de Barcelona perquè no pot haver-hi projectes a Sextània en què no hi hagi recerca i investigació.

2. L'agricultura, ramaderia i silvicultura

Per l'agricultura, la ramaderia i la silvicultura crearia primer un centre d'investigació amb l'ajuda de les universitats, d'empreses, per saber què tenim i què podem fer. Però esperant això ja podem desenvolupar diversos projectes.

Ramaderia

- Ovelles. La tradició ancestral dels sis territoris de Sextània són els ramats d'ovelles; la Cooperativa de Guissona compra els xais a l'Aragó. Èstic segur que Sextània podria ser competitiva i fer els xais per a Guissona. D'altra banda, del costat francès importen corders de Nova Zelanda, seria més racional comprar els ramats de Sextània.
- Porc. La xarcuteria de les comarques catalanes és diferent de la dels *pays*. Això és un avantatge perquè la gamma que podria produir Sextània és més gran i, com es fa ara, es podrien inventar productes de fusió entre les dos maneres de transformar el porc. Quin porc? Es podria recuperar el porc de Corsa (*porcu nostrate*) que segons l'Erik Orsemer és el porc original de Mesopotàmia, esperar que paleozoòlegs recuperin a partir dels ossos de l'equip de l'Oriol Olesti, el porc de Cerdanya que feia la perna ceretana, que segons Martial Strabon era el millor pernil de Roma, o simplement agafar el porc negre de Bigorre.
- Productes lactis. Tenim la sort que quasi tots els territoris de Sextània produeixen llet i productes lactis (formatges, iogurts, mató, etc.) de qualitat. Millorar la situació i coordinar el conjunt dels productors.
- L'aviram, els conills, la caça són elements menors, però són importants per donar identitat.
- Els bovins i els equins són els animals de la ramaderia tradicional que no podem oblidar.

Agricultura

Aquest estiu de pandèmia, el Japo Micas ha fet un hort solidari per proveir les associacions caritatives d'Andorra. Ha plantat centenars d'enciams, porros, cols, apis, bledes, cebes en un camp on hi havia herba per a les vaques. Només plantar i deixar créixer, la collita ha estat espectacular.

Crec que els pagesos de Sextània podrien, en acord amb les empreses de distribució alimentària, crear un circuit curt que seria profitós per al pagès, per al comerciant i sobretot per al consumidor, que menjaria un producte sa i saborós.

Les noves maneres de conrear la terra com la permacultura o l'arboricultura permetrien recuperar la fruita de muntanya: pomes, peres, cireres, nabius, nous, gerds, mores, avellanes, pinyons, etc.

Silvicultura

No sóc especialista del tema, però estic segur que almenys el 60% del territori de Sextània són boscos. Els francesos tenen un concepte que es diu *filière bois*; només caldria instituir la *filière bois* de Sextània i retrobar aquelles serradores actualment desaparegudes. Recordo que a l'inici dels anys 1970 hi va haver un informe del Sr. Messines i el llibre de Ramon Folch i el seu equip sobre el patrimoni natural que podria ser útil de tornar a llegir.

3. L'energia neta

Energia hidroelèctrica

La finalitat del projecte seria que Sextània fos autònom en energia elèctrica neta. Tenim la sort que Sextània produeix més hidroelectricitat que la que consumeix. Només caldria mutualitzar la producció d'unes quantes centrals de FEDA, d'EDF (l'Ospitalet, Aston) i Sextània tindria independència energètica. Al mateix temps s'hauria de crear un centre internacional d'estudis sobre l'electricitat amb els especialistes (actius o jubilats) de l'Ariège, el Pallars Sobirà, Andorra i altres (Alps, la Xina, el Japó, etc.).

Energia solar

Tenim la sort que Sextània tingui en el seu territori el cap i casal de l'energia solar, Odeillo i Mont-Lluís a la Cerdanya. Aquests centres, que són de l'empresa francesa EDF, estan actualment infrautilitzats. Com anteriorment, s'hauria de crear un centre d'estudis per desenvolupar un pla per fer de Sextània un model de producció d'energia solar tant en el pla col·lectiu com individual. Aquest pla hauria de ser transportable a altres llocs.

Deixo a altres més experts desenvolupar altres projectes, sobretot en el camp del turisme que vindrà després d'aquest episodi de covid, amb uns canvis importants.

Tot el que acabo d'explicar serà un no-res si els habitants d'aquests sis territoris no decideixen implementar aquest concepte, que necessita molta generositat de la part de tots.

Sóc conscient que els egoismes locals i els entrebancs administratius poden ser un obstacle infranquejable per fer un projecte com el que hem de compartir.